

A „sasölyv” (*Buteo rufinus* Cretzschmar, 1827) hazai fészkelő állományát növelő aktív beavatkozások és azok eredményei

Dudás Miklós* – Bagyura János

*Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
Email: dudasm1@yahoo.com

Hazánkban nincs hagyománya a ragadozó madarak védelmi célú mesterséges keltetésének. Számos szakember még a lehetőségét is elveti mondván, hogy élőhelyeiken kell megvédeni a ragadozó madarakat. Mások, azt szorgalmazzák, hogy valamilyen sérülés következtében életben maradt (lelövés, áramütés, stb.), de a természetben már életképtelen ritka, fokozottan védett egyedeket érdemes megpróbálni szaporodásra bírni. Az alábbiak szerint ez nem is annyira reménytelen próbálkozás. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Górési Ragadozó-madár Repatriáló Telep munkatársainak egyik fontos célkitűzése, hogy a sérült, szabad életre alkalmatlan példányokat megkísérelje szaporítani, és a fiókákat megfelelő korban visszajuttatni a természetes élőhelyeikre. 1992-ben a ragadozó madárrepatriáló telep egy sérült pusztai ölyv párt kapott további gondozásra. A tojó áramütött röpképtelen állapotban volt, a hím viszont tudott valamelyest repülni a sörétlövésből eredő szárny sérülés ellenére. Megérkezésük pillanatában már mind a két madár idősnek számított, s összeszokott párt alkottak. A telepre kerülés előtti években már több sikertelen fészkelési kísérletük is volt az előző tartójuknál a néhai Galántai Lelovich Györgynél.

ADATOK A PUSZTAI ÖLYV HAZAI ELTERJEDÉSI ÉS FÉSZKELÉSI VISZONYAIHOZ

A pusztai ölyv egy eurázsiai sztyeppzónában élő faj, amely Délkelet-Európától, Kis-Ázsián és a Közel-Kelet északi felén keresztül Közép-Ázsiáig, illetve egészen Mongóliáig terjedő területen fészkel. Elterjedési területének nagy részén a törzsalak (*Buteo rufinus rufinus*), míg Észak-Afrikában a *Buteo rufinus cirtensis* alfaj fordul elő. Nyílt

Öreg pusztai ölyv (fotó: Dudás Miklós)
Adult Long-legged Buzzard

száraz pusztákon és síkságokon fordul elő, kedveli a száraz, füves, kisebb facsportokkal tarkított síkságokat, kopár alacsony hegységeket és felsívalagi jellegű köves területeket. Hazánkhoz legközelebb a kelet-európai sztyepp zónában és a Délkelet Európa mediterrán régiójában (Bulgária, Macedónia, Görögország, stb.) van jelentős költő állománya, Ukrajnában 50-150 pár, Romániában (Dobruzsza) 65-110 pár, Szerbiában 22-28 pár, Bulgáriában 250-400 pár, Görögországban 200-300 pár, Macedóniában 50-80 pár, fészkel. A törzsalak legnagyobb állományát Oroszország és Kazahsztán területén 2000 párra, illetve Törökországban 6000-9000 párra becsülik. A táplálékának jelentős részét apró emlősök (ürge hörcsög, mezei pocok stb.), gyíkok és rovarok képezik.

Talajon, sziklán és fán is egyaránt fészkelhet. Hazánkban eddig fán költött, több alkalommal elfoglalta a számára kihelyezett műfészket is, és egy alkalommal használaton kívüli magaslesen is fészkelte. Érdemes megemlíteni, hogy a Hortobágyon kelt és meggyűrűzött fiatal madár Görögországban kerültek kézre, viszont az 1998-ban megtalált, s a Bihari síkon áramütés miatt elhullott, Görögországban gyűrűzött példány is azt bizonyítja, hogy

Az első bizonyított pusztai ölyv pár költése (fotó: Bagyura János) *First proven breeding of a Long-legged Buzzard pair*

a hazai „sziget” populáció, élő kapcsolatban van a balkáni állományokkal, még ha 1500-2000 km-es távolság választja is el egymástól a fészkelőket. Az 1900-as évek elejétől egyre gyakrabban figyelték meg a pusztai ölyvet hazánkban, elsősorban az ország keleti régiójában. A leggyakrabban az Alföldön (Hortobágy, Bihari-sík) illetve a Felső-Tiszavidéken (Szatmár-Beregi-sík) figyelték meg pusztai ölyveket. A Dunántúlon rendszertelenül, csak alkalmilag jelent meg.

A Hortobágyon a kora nyári (június) megfigyelések az 1980-as évek elejétől váltak rendszeressé. A faj előfordulási maximuma szeptember elejétől, október közepéig tartott. Szórványos áttelelésük a nyolcvanas évek végén, a kilencvenes évek elején vált ismertté, az enyhe telek következtében. A megfigyelt madarak 80-90%-a adult példány volt. Előfordultak évek, amikor a térségben fiatalokat nem is figyelték meg. Megjegyzendő, hogy Udvardy Miklós már az 1940-es években feltételezte fészkelését a Hortobágyon, de ez a vélekedés napjainkig nem nyert bizonyítást. Ugyanakkor a közelmúltban (1980-as évek végén, s az 1990-es évek elején) kerültek meg az évi fiatal, alig repülő madarak, melyek tovább erősítették ezt a feltételezést: Biharkeresztes határában 1988-ban fogtak egy gyengén repülő fiatal példányt, amelyet egy vadór vett gondozásába aki, néhány évi tartás után szabadon bocsátotta a madarat.

Debreceni Erdőpuszta-Bánk térségében 1992-ben, szintén tisztázatlan körülmények között került meg egy az évi fiatal példány (minkét lába erősen talpfekélyes volt) ami később a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság madárrepatriáló telepére került, s gyógyulása után 1993 júliusában került szabadon engedés-

re. A lilára festett kormánytollak alapján a következő évben (1994) sikerült megfigyelni Darassa-pusztán, ahol párba állt és sikeresen költött is.

Hazánkban a faj sikeres költését először a Hortobágyon 1992-ben sikerült bizonyítani, több mint ötvenévi feltételezgetés után. A költő pár egy műfészket foglalt el Darassa-pusztán és egy fiókát neveltek fel.

A HAZAI FÉSZKELŐ ÁLLOMÁNYT NÖVELŐ AKTÍV BEAVATKOZÁSOK

A korábban már említett sérült pusztai ölyv pár, amely 1992-ben került a Górési telepre, ahol egy nagyméretű 6x6x3m madárröpdében lettek elhelyezve.

1993 tavaszán (márciusában) a röpdéjükben behelyezett műfészket elfoglalták és öt tojásan kezdődött el a kotlás. A kotlási időszak (33-35 nap) végén három fióka kelt ki, de végül is csak egyet sikerült felnevelni. A fiókaneveléssel kapcsolatos problémát az okozta, hogy abban az időszakban kizárólag lefojtott, selejt naposcsibét kaptak takarmányként. A néhánynapos fiókák etetésekor a tojó által a fészekcsészében széttepett naposcsibék sár-ga szikanyaga beszennyezte azok pihetollait, s rájuk száradva egy vastag kemény réteget képezett a bőrfelületükön, ezzel megakadályozva a normális hőátadást a szülők és a fiókák között. Ezt sajnos csak az utolsó fiókánál vettük ezt észre, amikor már az is szinte teljesen ki volt hűlve, de még élt. A fészekből kivettük, s infravörös lámpa alá helyeztük. Több napon keresztül folyamatos tisztogatásokkal sikerült a beszáradt szikanyagot eltávolítani a fióka testéről. Közben, hogy a szülőmadarak ivadékgondozási késztetése ne szűnjön meg, a fió-

ka elvételekor, egy azonos korú (4-5 napos) héja fiókát tettünk a fészükbe. A tojó először „gyanakodva” fogadta a héja fiókát, csőrébe fogta, felemelte, hosszú percekig forgolódott körülötte, míg végül elfogadta, és maga alá vette. Három hetes korig neveltük „infralámpa” alatt a pusztai ölyv fiókát, majd visszahelyeztük a héja fióka mellé. A szülők mind a két példányt felnevelték. A röpdéből a már teljesen röpköző fiatal meggyűrűzve engedték szabadon, (1993. július végén) Hortobágyi Nemzeti Park északi pusztarészén úgy, hogy a fióka még élő „zsákmányt” addig nem fogott. Három évvel később (1996) ez a madár került meg elpusztulva a Bihari-síkon, 80 km-re az elengedési helytől. A fészük alatt találta meg elhullva a helybeli természetvédelmi őr, ahol sikeresen költött az elmúlt szezomban.

1994-ben a sérült pár ismét három fiókát produkált öt tojásból, de azok eltűnésezték a fészekből néhány nap alatt. Az okát nem tudtuk kideríteni. Ugyancsak ennek az évnek októberében 4 db immatur pusztai ölyv érkezett Németországból, melyeket az ottani hatóságok foglaltak le és küldtek el Magyarországra szabadonengedésre. Egy példány sajnos elpusztult a szállítás során. A következő év tavaszáig (1995) egy nagyméretű röpdében (9×6×3,5m) kerültek elhelyezésre, ahol rendszeresen élő zsákmányállatokkal (patkány, japán fűrj, stb.) dresszíroztuk őket. Március végén két példány nászviselkedést is mutatott, s a volier talaján üre-

Tenyésztett pusztai ölyv fióka (fotó: Dudás Miklós)
Young Long-legged Buzzard bred in captivity

get kapartak, majd száraz ágakkal körbe rakták azt. A röpdében más fajok is voltak (pusztai sas, kis békászó sas, kígyászölyv) s a zavarásuk miatt nem is számítottunk rá, hogy az esetleges költésük sikeres lesz. Annál is inkább, mivel április közepére terveztük a szabadon bocsátásukat. A Hortobágyi Nemzeti Park északi pusztarészén egy „szoktató” volierbe kerültek, ahol egy hétig tartózkodtak, majd innen lettek szabadon engedve. Két példány hosszú heteken keresztül a környéken maradt s rendszeresen visszajártak a szoktató röpdé tetejére kihelyezett táplálékra.

1995-ben, annak érdekében, hogy elkerüljük az előző évi kudarcot, elhatároztuk, hogy mesterséges körülmények között (inkubátor) próbáljuk meg kikeltetni a sérült pár tojásait. Ezután 3-4 hetes korukig felneveljük a fiókat, majd a természetben költő párok fészkeibe adoptáljuk őket. Feltételeztük, hogy a dajka szülőmadarakhoz behelyezett fiókák, így elkerülhetik az emberre való téves bevérsődést, s a fajra jellemző viselkedési minták rögzülnek majd, amelyek az önálló életre való felkészülésüket, túlélésüket segítik. A négy tojásból álló fészekaljat a fajra jellemző kotlási idő (33-35 nap) egyharmadának az eltelte után (10 napos kotlott tojások) elvettük a madaraktól és egy kisméretű asztali keltetőgépbe helyeztük. A kotlás első szakaszát azért hagytuk a szülőkre, mert ez rendkívül kritikus időszaka az embrionális fejlődésnek, ez idő alatt megy végbe a szövetségi differenciálódás, s az egyes szervek kialakulása. Ebben az időszakban a legérzékenyebbek a tojások a hőmérsékleti, forgatási, páratartalmi ingadozásokra. A későbbi magzati fázisban az embrió fokozatosan felveszi végleges formáját, s ebben az időszakban, a keltetőben lévő tojások az esetleges szélsőségesebb hatásokat, például egy áramkimaradás miatt bekövetkezett hőmérsékletingadozást is jobban kibírják. A szülőpár tíznapi kotlás után még hormonálisan olyan állapotban van, hogy a tojások elvételét követően pótköltésre is stimulálható. A kelés és a kibújás időszaka is kritikus, ami nagyon pontos gépbeállítás (kelési hőmérséklet és a megfelelő páratartalom stb.), folyamatos személyes jelenlétet, ellenőrzést igényel.

A házilag készített keltetőben a keltetési paraméterek a következők voltak: 37,8 Celsius-fokon 55-60%-os relatív páratartalmú légtérben kezdődött el az előkeltetés, kétóránként a forgató a tojásokat a hossz tengelyük mentén elfordította, és naponta egyszer 10-15 percig a tojások szobahőmérsékleten hűtve is voltak. A keltetési idő utolsó harmadában a hőmérsékletet 37,5 Celsius-fokra volt lecsökkentve, s naponta kétszeri hűtés és a rö-

vid tengely mentén történő forgatás lett beiktatva. Amikor megindult a kelés, azaz a fiókák megkezdték a külső héj kitörését, a tojások két nap különbséggel átrakásra kerültek egy másik inkubátorba, ahol befejeződött a tojásból való kibújásuk. A „bujtatóban” a hőmérsékletet 37,2 Celsius fokos volt s 80% feletti relatív páratartalmat kellett fenntartani, és 4-5 óránként kézi porlasztással 40 Celsius fokos vizet szórunk a kelésben lévő tojások külső felületére, nehogy a héjhártya túl gyorsan beszáradjon. Az előkeltesési időszak alatt két alkalommal volt rövid ideig tartó áramkimaradás, s ennek tulajdonítjuk, hogy az első három fióka kedvezőtlen fekvésben volt a tojásban. Emiatt a kelés elhúzódott 1,5-2 nappal hosszabb ideig, mint normális esetben, illetve még segíteni is kellett, hogy a fejüket ki tudják szabadítani. Ezután már maguktól sikerült kibújniuk. Az utolsó tojásban lévő fiókanak nem kellett emberi segítség. A felszáradt fiókákat 2,5-3 hetes korukig infralámpa alatt tartottuk s éjszakára puha szövetű ruhadarabbal letakartuk őket, majd ezután természetes hőmérsékletű helyen tartottuk őket. A fiókákat kelés után gyenge (leselejtezett) napos csibékkel tápláltuk: az első 4-5 napon csak belsőségeket (szív, máj, tüdő) és színhúst kaptak, később összetört csontból és pihetollból köpetképző anyagot is. Hét-tíz napos koruk között az idősebb fiókák etetéskor igen agresszívek voltak kisebb fészektestvéreikkel szemben. Ez a ma-

gatartásforma, mely a fiókák fejére mért erős ütésekből és csipkedésekből állt, csak a kéthetes kor elérése után maradt abba. Ez a viselkedés a jóllakottság érzésével egyre gyengült, s a továbbiakban csak a feljüket nyújtott falatokat igyekeztek egymás elől elkapkodni.

A Hortobágyi Nemzeti Park területén (Darassapusztán) 1992 óta költött egy pusztai ölyv pár műfészekben. 1995-ben két fiókájuk volt, s körülbelül 7-10 nappal voltak idősebbek a telepen nevelteknél. Kísérletképpen először egy fiókát, a legidősebbet helyeztük ki a Góréson neveltek közül ebbe a fészekbe. A 21 napos fiókát a szülőpár elfogadta. Egy hét múlva a következő mesterségesen keltetett fióka is a fészekbe került. Alkalmanként egy-egy naposcsibével vagy fiatal patkánnyal segítettünk az öreg madaraknak az etetésben, de rendszerint találtunk a fészekben érintetlenül hagyott ürgét, ami arra utalt, hogy bőségesen el voltak látva a fiókák zsákmányállatokkal. A szülőpár kizárólag ürgét zsákmányolt a fiókák számára. A két legkisebb nevelt fiókát akkor helyeztük a fészekbe, amikor már a két „vad” fióka röpképesé vált, s mindkettő kijárt a fészekből. Néhány hét múlva mind a hat fióka kirepült, s többször láttuk őket, amint egy termekben körözve repült fölöttünk az egész család. A telepen tartott tenyészpár a pótköltéskor már csak két tojást tojt s ezeket tehettük a keltetőgépbe, de csak az egyikből kelt ki a fióka. A másik to-

Pusztai ölyv fiókák (fotó: Bagyura János) *Juveniles of the Long-legged Buzzard*

jás is termékeny volt, de az egyik alkalomkor a hűtésük során megsérült és elhalt benne az embrió. Az egyedül maradt tíznapos fióka mellé egy tükröt helyeztünk, hogy lássa önmagát, s ne alakuljon ki nála téves bevésődés. A későbbiekben a háromhetes fiókat visszahelyeztük a műfészekbe a szülőmadarak volierébe. A váratlanul odakerült fióka egyik szülőmadárból sem váltott ki ivadék gondozási viselkedést, de nem is tekintették zsákmánynak. Meglehetősen közömbösek voltak iránta, de a napok múlásával egyre szorosabb kapcsolat kezdett kialakulni közöttük, többször megfigyeltük, hogy közvetlenül mellé ültek a fészek szélére. Ilyenkor a fióka, szüleit, mint fajtársait látta folyamatosan napközben, s ez elősegítette a normális viselkedésformák kialakulását. Röpképességének elérése után is együtt tartottuk őket a közös volierben. Az elkövetkező néhány hónapban, amikor is a gondozó a volierhez közeledett a reggeli etetések alkalmával még táplálékérő hangot hallatott a fióka, majd egy fél év eltelte után e viselkedésformával teljesen felhagyott. Tavasszal, amikor áthelyeztük egy másik röpdébe, a fiatal pusztai ölyv már menekült az őt megfogni szándékozó gondozótól. Fejlődése közben egyre gyakrabban kapott élő táplálékot, hogy a zsákmányszerzést is legyen alkalma begyakorolni. Elérkezettnek láttuk az időt, hogy elengedjük, s 1996. április 21-én a reggeli órákban a madártelep melletti kis akácerdőben lett szabadon bocsátva, gyűrűszáma: 1831682. Órákig bent üldögélt egy száraz ágon, csak délután repült ki a közeli szántóföldre, és sötétedésig a földön tartózkodott. Éjszaka ismét visszahúzott az erdő egyik szélső fájára. Másnap reggel már nem találtuk a környéken, s nem is bukkant fel a telep közelében a következő napokban sem. 2014. február 28-án került meg elpusztulva Békés-megyében Murony község határában! Ez a mesterségesen kelletett és „félintenzív” körülmények között felnevelt madár 18 évet élt kint a szabad természetben!

Valójában abban az évben öt fiókat sikerült felnevelni. Négy fiókat adoptáltunk 3–4 hetes korban, természetes pusztai ölyv fészekbe. Az ötödik fiókat csak a következő év tavaszán engedték szabadon, és ez volt az a példány, amely 18 év múlva került elő.

1996-ban ugyancsak mesterséges keltetéssel négy fiókat sikerült felnevelni. Érdeemes megemlíteni, hogy a keltetés lefolyása nem volt zavartalan. Egy pusztai vihar során áramkimaradás keletkezett a telepen, a keltetési periódus középső harmadában. Az éjszaka folyamán 9 órán át “túlhültek” a tojások, mivel az áramfejlesztő generátor nem indult be. Hajnalban a pusztai ölyv tojásokat betet-

tük az egyik röpdében lekotlott egerészölyv pár alá, s csak két nap eltelte után kerültek vissza a keltetőgéphez. Ennek ellenére kibírták ezt a szélsőséges hőmérsékleti ingadozást, mind a négy tojásból kikeltek a fiókák. Négyhetes korukig neveltük őket, ezután a két idősebb fiókat a Jászságban talált természetes fészekbe adoptáltuk. A telepen maradt két fióka a későbbiek folyamán nem kerülhetett ugyanoda, mint ahogy terveztük, mert egy vihar ezt a fészket is lesodorta. Ez abban az időszakban történt, amikor már a két adoptált fióka jól repült, kijártak a fészekből. Az eredeti két fiókájukat a fészkes fa alól a talajról szedtük össze, amelyek még ebben az időszakban nem voltak röpképesek. Egy közeli magaslesre épített műfészekbe helyeztük mindkét fiókat, ahol a szülők kirepülésükig folyamatosan etették őket.

A Górési telepen maradt két fiókat is sürgősen ki kellett volna helyezni, mert már majdnem röpképesekké váltak. Mivel azonban nem ismertünk több sikeresen költő pusztai ölyv párt, így a telep közelében egy lakott egerészölyv fészekbe adoptáltuk őket. Az egerészölyv párnak egy már majdnem teljesen kifejlesztett röpképes fiókája volt, amely a fészekhez való közeledésünkre ki ugrott, de még sikerült megfogni és visszahelyezni a pusztai ölyv fiókákkal együtt. Az első két napban úgy tűnt, hogy az “elfogadás” megtörtént a fiatal pusztai ölyvek a fészekben nyugodtan viselkedtek, az egerészölyv fióka sem mutatott agresszív viselkedést. Három nap múlva a fiatal egerészölyv napközben kirepült a fészekből, s csak éjszakázni tért oda vissza. A pusztai ölyvek egész nap “eleségkérő hangon sirtak”, de a “dajkaszülők” nem etették őket. Az “eléhezés” elkerülése miatt naponta egyszer a fészekben megettük őket fehér patkánnyal. Egy héttel később kénytelenek voltunk visszavinni őket a telepre az eredeti szülők volierébe, mert nyilvánvalóvá vált, hogy a “dajkaszülők” nem fogták el a már teljesen kifejlesztett fiatal pusztai ölyveket.

A visszahelyezett fiókák az eredeti szülőkkel rövid idő alatt a társas viselkedési formákat kezdték kialakítani. Több alkalommal sikerült megfigyelni, hogy az “öregektől” próbálják a táplálékot elkoldulni. Tanúi voltunk számos sikeres zsákmányolásuknak is (fehér és vándorpatkány). A “kézből” való nevelés során az emberhez való kötődésük, lassan kezdett csökkenni a fajtársakkal töltött idő arányában. Ez egy hosszadalmas és lassú folyamat eredménye volt, ezért csak a következő évben terveztük megkíséríteni a szabadon bocsátásukat, ami meg is történt 1997 áprilisában.

A gyakorlati megfigyelések azt látszanak bizonyítani, hogy ilyen fejlettségi stádiumban (4 hetes) lévő fiókákat már nem célszerű más fajú szülőkhöz adoptálni, mert azok képesek különbséget tenni (szín, hang stb. alapján) közöttük. Viszont az eddigi tapasztalataink alapján kijelenthetjük, hogy azonos fajú szülők még az ilyen idős fiókákat is minden gond nélkül elfogadják.

1997-ben a górési repatriáló állomáson a sérült pár teljesen önállóan 3 fiókát nevelt fel a volierben. A darassai költőpár is a korábbi években használt műfészket foglalta el, ahol 4 fiókát nevelt s ide még egy fiókát adoptáltunk a górési telepről. A két további röpképes felnőtt fiatal pedig a Bihari TK-ban vadróptettük 10 napig tartó folyamatos ellenőrzés, etetés és megfigyelés mellett.

Ezek után a következő években az idős pártól már nem tudtunk további termékeny tojásokat nyerni, így a tenyésztési, repatriálási kísérleti program befejeződött. A következő év telén elhullott a tojó madár és úgy döntöttünk, hogy a hím, aminek időközben a röpkéssége teljesen rendbejött szabadon engedjük, erre 1998 tavaszán Darassa-pusztán került sor.

ÖSSZEGZÉS

A HNPI Górési Madárrepatriáló telepén 1993-97 közötti időszakban összesen 13 pd. pusztai ölyv fiókát sikerült kikeltetni és felnevelni a két sérült szülőtől. A faj fogságban tartásának, természetes és mesterséges keltetésének főbb paramétereit sikerült rögzíteni, illetve sikeres repatriálásuk gyakorlati fogásait kikísérletezni. A mesterséges keltetés és a fióka nevelés során szerzett eddigi tapasztalataink azt a feltevésünket látszanak igazolni, hogy a ragadozó madarak bevésődése (imprinting), faj-

Pusztai ölyv fiókák (fotó: Dudás Miklós)
Juveniles of the Long-legged Buzzard

társaik felismerése sokkal tágabb határok között mozog, mint azt korábban gondoltuk. A szakmai tapasztalatok birtokában kijelenthetjük, hogy egyre nagyobb remény van arra, hogy a mesterségesen keltetett fiókák megfelelő adoptáció után ugyanolyan túlélési eséllyel induljanak a szabad életbe, mint a vadon született fészektestvéreik.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS:

Köszönetünket fejezzük ki az alábbi kollégáknak, akik áldozatos munkájukkal hozzájárultak ezekhez a biztató eredményekhez: Besenyei László Bence, Ecsedi László, Posztós Norbert, Tar János. Külön köszönet Sándor Istvánnak, aki a gyakorlati munkában is aktívan részt vett és szakmailag lektorálta írásunkat.

ACTIVE CONSERVATION MEASURES AND THEIR RESULTS TO INCREASE THE BREEDING POPULATION OF THE LONG-LEGGED BUZZARD IN HUNGARY

Distribution of the nominate race of Long-legged Buzzard (*Buteo rufinus rufinus*) belongs to the Eurasian steppe zone. It nests in Europe only in Bulgaria, Greece, Albania, Ukraine, Serbia, Romania and Hungary. There is an isolated micro-population living in the Carpathian basin. First record from Hungary was 1908 on the Great Plain. Most of the observations were reported from Hortobágy. There was the first proven and successful breeding attempt in an artificial nest in 1992, as well. Since that time the species continuously breeds on Hortobágy, and new pairs occupied neighbouring places (Bihar, Jászság). Recently, there have been 5-10 pairs registered on the Great Plain. Hybridization between Long-legged×Common Buzzard was proven in 1998 on Hortobágy, then again in county Békés one year later. In 1992 an injured pair of Long-legged Buzzard was transported to the Raptor recovery and repatriation farm of Hortobágyi National Park. During a few years 16 nestlings could be released to the wild. In 1994, 4 immature birds came to the farm from Germany after confiscation. These birds were released in the northern steppes of the national park one year later. Occurrences of Long-legged Buzzards in Hungary show the area-expansion of the species. Hopefully, this magnificent raptor will increase in numbers in the Hungarian avifauna.